

Osnovne formule iz Matematike II

Dio tablica integrala.

1. $\int u^a du = \frac{u^{a+1}}{a+1} + C, a \neq -1.$
2. $\int u^{-1} du = \int \frac{du}{u} = \int \frac{u'}{u} dx = \ln |u| + C.$
3. $\int a^u du = \frac{a^u}{\ln |a|} + C; \int e^u du = e^u + C.$
4. $\int \sin u du = -\cos u + C.$
5. $\int \cos u du = \sin u + C.$
6. $\int \frac{1}{\cos^2 u} du = \operatorname{tg} u + C.$
7. $\int \frac{1}{\sin^2 u} du = -\operatorname{ctg} u + C.$
8. $\int \frac{du}{u^2 + a^2} = \frac{1}{a} \operatorname{arc} \operatorname{tg} \frac{u}{a} + C.$
9. $\int \frac{du}{u^2 - a^2} = \frac{1}{2a} \ln \left| \frac{u-a}{u+a} \right| + C.$
10. $\int \frac{du}{\sqrt{a^2 - u^2}} = \operatorname{arc} \sin \frac{u}{a} + C.$
11. $\int \frac{du}{\sqrt{u^2 + a}} = \ln |u + \sqrt{u^2 + a}| + C.$

Newton-Leibnizova formula.

$$\int_a^b f(u) du = \int f(u) du \Big|_a^b = F(u) \Big|_a^b = F(b) - F(a), \text{ gdje je } F'(u) = f(u).$$

Osobine određenih integrala.

1. $\int_a^b f(x) dx = - \int_b^a f(x) dx.$
2. $\int_a^a f(x) dx = 0.$
3. $\int_a^b f(x) dx = \int_a^c f(x) dx + \int_c^b f(x) dx.$
4. $\int_a^b [f_1(x) + f_2(x) - f_3(x)] dx = \int_a^b f_1(x) dx + \int_a^b f_2(x) dx - \int_a^b f_3(x) dx.$
5. $\int_a^b c f(x) dx = c \int_a^b f(x) dx.$

Smjena promjenjivih u određenom integralu.

$$\int_a^b f(x) dx = \left| \begin{array}{ll} x = \varphi(t) & x = a \Rightarrow a = \varphi(\alpha) \Rightarrow t = \alpha \\ dx = \varphi'(t) dt & x = b \Rightarrow b = \varphi(\beta) \Rightarrow t = \beta \end{array} \right| = \int_{\alpha}^{\beta} f(\varphi(t)) \varphi'(t) dt = \int_{\alpha}^{\beta} h(t) dt$$

Nepravi integrali. $\int_a^{+\infty} f(x) dx = \lim_{b \rightarrow \infty} \int_a^b f(x) dx, \int_{-\infty}^b f(x) dx = \lim_{a \rightarrow -\infty} \int_a^b f(x) dx, \dots$

Računanje površine ravne figure. U zavisnosti od izgleda slike: $P = \int_a^b f(x) dx, P = \int_c^d g(y) dy,$
 $P = - \int_a^b f(x) dx, P = \int_a^b [\eta(x) - \mu(x)] dx, P = \int_c^d [g(y) - h(y)] dy, \dots$

Zapremina rotacionog tijela. Ako, kriva data u parametarskom obliku $C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \end{cases}$ rotira oko x -ose, zapremine se računa po formuli

$$V_x = \pi \int_{t_1}^{t_2} [\mu(t)]^2 |\eta'(t)| dt.$$

Ista kriva ako rotira oko y -ose, $V_y = \pi \int_{t_1}^{t_2} [\eta(t)]^2 |\mu'(t)| dt.$ Iz ove dvije formule, za funkcije $y = f(x)$ i $x = g(y)$, slijedi $V_x = \pi \int_a^b [f(x)]^2 dx$ i $V_y = \pi \int_c^d [g(y)]^2 dy.$

Dužina luka krive. $C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases}, \ell = \int_{t_1}^{t_2} \sqrt{[\eta'(t)]^2 + [\mu'(t)]^2} dt;$

$$C : \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, \ell = \int_a^b \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx; \quad C : \begin{cases} x = g(y) \\ c \leq y \leq d \end{cases}, \ell = \int_c^d \sqrt{1 + [g'(y)]^2} dy;$$

Komplanacija obrtne površi. Površina omotača tijela dobijenog rotacijom krive

$$C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases}, \text{ oko } x\text{-ose, se računa po formuli: } P = 2\pi \int_{t_1}^{t_2} |\mu(t)| \sqrt{[\eta'(t)]^2 + [\mu'(t)]^2} dt;$$

$$C : \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, P = 2\pi \int_a^b |f(x)| \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx; \dots$$

Funkcije dvije nezavisno promjenjive. ...

Parcijalni izvodi f-ja više promjenjivih. $z = f(x, y), z'_x = \frac{\partial z}{\partial x} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{f(x + \Delta x, y) - f(x, y)}{\Delta x}$...

Diferenciranje funkcija više promjenjivih. $u = f(x, y, z), du = \frac{\partial u}{\partial x} dx + \frac{\partial u}{\partial y} dy + \frac{\partial u}{\partial z} dz$...

Diferenciranje složenih funkcija. ...

Parcijalni izvodi višeg reda složenih funkcija. ...

Ekstremne vrijednosti f-ja dvije promjenjive. ...

Uslovni ekstremi f-ja dvije promjenjive. ...

Jednačina tangentne ravni i jednačina normale na površ. Ako je S u obliku $F(x, y, z) = 0$

$$\alpha : F'_x(x_0, y_0, z_0)(x - x_0) + F'_y(x_0, y_0, z_0)(y - y_0) + F'_z(x_0, y_0, z_0)(z - z_0) = 0$$

$$n : \frac{x - x_0}{F'_x(x_0, y_0, z_0)} = \frac{y - y_0}{F'_y(x_0, y_0, z_0)} = \frac{z - z_0}{F'_z(x_0, y_0, z_0)}$$

Dvojni integrali.

$$\iint_D f(x, y) = \int_a^b dx \int_{g(x)}^{h(x)} f(x, y) dy = \int_a^b \left[\int_{g(x)}^{h(x)} f(x, y) dy \right] dx,$$

$$\iint_D f(x, y) = \int_c^d dy \int_{\eta(y)}^{\mu(y)} f(x, y) dx = \int_c^d \left[\int_{\eta(y)}^{\mu(y)} f(x, y) dx \right] dy \dots$$

Smjena promjenjivih u dvojnim integralima. Za prelazak sa pravougaonih na polarne

koordinate koristimo smjene $\begin{cases} x = r \cos(\varphi) \\ y = r \sin(\varphi) \\ dx dy = r dr d\varphi \end{cases}$, poopštene polarne koordinate su oblika

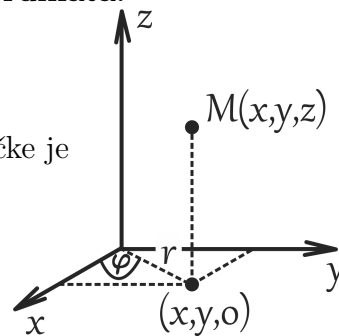
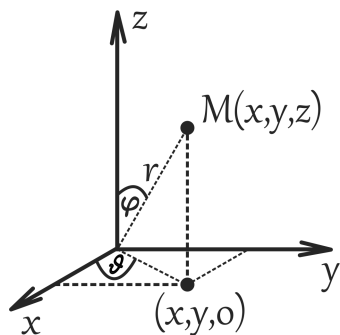
$$\begin{cases} x = a r \cos(\varphi), (a > 0) \\ y = b r \sin(\varphi), (b > 0) \end{cases}, \text{ a za proizvoljne smjene } \begin{cases} x = \eta(u, v) \\ y = \mu(u, v) \\ dx dy = |J| du dv \end{cases}, \text{ gdje je } J \text{ Jakobijan,}$$

$$J = \begin{vmatrix} \frac{\partial x}{\partial u} & \frac{\partial x}{\partial v} \\ \frac{\partial y}{\partial u} & \frac{\partial y}{\partial v} \end{vmatrix}$$

Trojni integrali. ...

Računanje trojnih integrala uvođenjem cilindričnih i sfernih koordinata.

Na cilindrične koordinate prelazimo pomoću $\begin{cases} x = r \cos(\varphi) \\ y = r \sin(\varphi) \\ z = z \\ dxdydz = r dr d\varphi dz \end{cases}$, opis tačke je

Za prelazak sa pravougaonih na sferne koordinate koristimo

$$\text{sljedeće smjene } \begin{cases} x = r \sin(\varphi) \cos(\theta) \\ y = r \sin(\varphi) \sin(\theta) \\ z = r \cos(\varphi) \\ dxdydz = r^2 \sin(\varphi) dr d\varphi d\theta \end{cases},$$

(opis tačke je prikazan na slici lijevo).

Primjena dvostrukih integrala.

$$(a) P = \iint_D dxdy. \quad (b) V = \iint_D f(x, y) dxdy.$$

Primjena trostrukih integrala. (a) $V = \iiint_{\Omega} dxdydz$.

$$(b) T(x_T, y_T, z_T), \quad x_T = \frac{1}{V} \iiint_{\Omega} x dxdydz, \quad y_T = \frac{1}{V} \iiint_{\Omega} y dxdydz, \quad z_T = \frac{1}{V} \iiint_{\Omega} z dxdydz.$$

Krivoliniski integral prve vrste (po luku).

$$C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases}, \quad \int_C f(x, y) ds = \int_{t_1}^{t_2} f(\eta(t), \mu(t)) \sqrt{(\eta'(t))^2 + (\mu'(t))^2} dt.$$

$$C : \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, \quad \int_C z(x, y) ds = \int_a^b z(x, f(x)) \sqrt{1 + (f'(x))^2} dx.$$

Primjena krivoliniskog integrala prve vrste - Računanje površine cilindrične površi.

$$C : \begin{cases} F(x, y) = 0 \\ z = 0 \end{cases}, \quad P = \int_C z(x, y) ds.$$

Krivoliniski integral druge vrste (po koordinatama).

$$C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases}, \quad \int_C P(x, y) dx + Q(x, y) dy = \int_{t_1}^{t_2} [P(\eta(t), \mu(t)) \eta'(t) + Q(\eta(t), \mu(t)) \mu'(t)] dt.$$

$$C : \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, \quad \int_C P(x, y) dx + Q(x, y) dy = \int_a^b [P(x, f(x)) + Q(x, f(x)) f'(x)] dx.$$

Krivoliniski integral druge vrste ovisi o smjeru puta integracije.

Formula Greena.

$$\int_C P(x, y) dx + Q(x, y) dy = \iint_S \left(\frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} \right) dxdy.$$

Primjena krivoliniskog integrala druge vrste - Računanje površine ravne figure.

$$P = \frac{1}{2} \int_C x dy - y dx.$$

Nezavisnost krivoliniskog integrala od vrste konture. Određivanje primitivnih funkcija.

$$..., \frac{\partial Q}{\partial x} = \frac{\partial P}{\partial y}, ..., du(x, y) = \frac{\partial u}{\partial x} dx + \frac{\partial u}{\partial y} dy, ...$$

Površinski integral prve vrste.

$$D \text{ projekcija od } S: z = \eta(x, y) \text{ na } x0y - \iint_S f(x, y, z) dS = \iint_D f(x, y, \eta(x, y)) \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial x}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial y}\right)^2} dx dy.$$

$$E \text{ projekcija od } S: y = \mu(x, z) \text{ na } x0z - \iint_S f(x, y, z) dS = \iint_E f(x, \mu(x, z), z) \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \mu}{\partial x}\right)^2 + \left(\frac{\partial \mu}{\partial z}\right)^2} dx dz.$$

$$F \text{ projekcija od } S: x = \gamma(y, z) \text{ na } y0z - \iint_S f(x, y, z) dS = \iint_F f(\gamma(y, z), y, z) \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \gamma}{\partial y}\right)^2 + \left(\frac{\partial \gamma}{\partial z}\right)^2} dy dz.$$

Površinski integral druge vrste.

Ako je integral oblika $\iint_S P(x, y, z) dy dz + Q(x, y, z) dx dz + R(x, y, z) dx dy$ obično ga podjelimo na tri

dijela $\iint_S P(x, y, z) dy dz$, $\iint_S Q(x, y, z) dx dz$, $\iint_S R(x, y, z) dx dy$. Neka je $\vec{n} = (\cos \alpha, \cos \beta, \cos \gamma)$ vektor normale na površinu S , gdje su α , β i γ uglovi koje vektor normale zaklapa sa x , y i z osom. Tada

$$I_1 = \iint_S P(x, y, z) dy dz = \begin{cases} S : x = \eta(y, z), \\ \text{neka je } D \text{ projekcija od } S \text{ na } y0z \text{ ravan,} \\ \text{neka je } \alpha \text{ ugao koji vektor} \\ \text{normale na } S \text{ zaklapa sa } x\text{-osom,} \end{cases} = \pm \iint_D P(\eta(y, z), y, z) dy dz \text{ gdje}$$

vrijednost za \pm zavisi od $\cos(\alpha)$ ($\cos(\alpha) > 0$ stavljamo $+$, za $\cos(\alpha) < 0$ stavljamo $-$, a za $\cos(\alpha) = 0$ imamo $I_1 = 0$). Slično za I_2 i I_3

$$I_2 = \iint_S Q(x, y, z) dx dz = \begin{cases} S : y = \mu(x, z), \\ \text{neka je } E \text{ projekcija od } S \text{ na } x0z \text{ ravan,} \\ \text{neka je } \beta \text{ ugao koji vektor} \\ \text{normale na } S \text{ zaklapa sa } y\text{-osom,} \end{cases} = \pm \iint_E Q(x, \mu(x, z), z) dx dz.$$

$$I_3 = \iint_S R(x, y, z) dx dy = \begin{cases} S : z = \delta(x, y), \\ \text{neka je } F \text{ projekcija od } S \text{ na } x0y \text{ ravan,} \\ \text{neka je } \gamma \text{ ugao koji vektor} \\ \text{normale na } S \text{ zaklapa sa } z\text{-osom,} \end{cases} = \pm \iint_F R(x, y, \delta(x, y)) dx dy.$$

Primjena površinskog integrala prve vrste - Izračunavanje površine dijela glatke površi.

$$P = \iint_S dS = \iint_D \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial x}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial y}\right)^2} dx dy, \text{ gdje je } D \text{ projekcija od } S: z = \eta(x, y) \text{ na } x0y \text{ ravan.}$$

Stoksova formula. ...

Formula Gauss-Ostrogradski.

$$\iint_S P(x, y, z) dy dz + Q(x, y, z) dx dz + R(x, y, z) dx dy = \iiint_\Omega \left(\frac{\partial P}{\partial x} + \frac{\partial Q}{\partial y} + \frac{\partial R}{\partial z} \right) dx dy dz$$

Integrali ovisni o parametru.

$$I(\alpha) = \int_{a(\alpha)}^{b(\alpha)} f(x, \alpha) dx \implies I'(\alpha) = \int_{a(\alpha)}^{b(\alpha)} f'_\alpha(x, \alpha) dx + b'(\alpha) f(b(\alpha), \alpha) - a'(\alpha) f(a(\alpha), \alpha).$$

Ako granice a i b ne zavise od α tada $I'(\alpha) = \int_a^b f'_\alpha(x, \alpha) dx$.

Vektorska teorija polja. ...

Cirkulacija i fluks vektorskog polja.

$$C = \int_c \vec{v} d\vec{r} = \int_c v_x dx + v_y dy + v_z dz.$$

$$\Phi = \iint_S \vec{v} \vec{n} dS = \iint_S v_x dy dz + v_y dx dz + v_z dx dy.$$